

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Mahkeme kalemi tarafından yayımlanan

Basın Bildirisi¹

İHAM 341 (2019)
08.10.2019

Vekil Sıfatıyla Hareket Ettikleri Esnada İki Hâkimi Eleştirdikleri İçin Sorumlu Tutulan İki Avukatın İfade Özgürlüğünün İhlali

İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi, *L.P. ve Carvalho/Portekiz* davasındaki (Başvuru No. 24845/13 ve 49103/15) Komite kararında oybirliğiyle şuna karar vermiştir:

İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 10. maddesinin (ifade özgürlüğü) ihlal edildiği.

Dava, iki avukat hakkındaki, avukatların vekil sıfatıyla düzenledikleri belgelerden dolayı iki hâkime yönelik hakaret (L.P.) ve kişi haysiyetine saldırı (Bay Carvalho) nedeniyle mali sorumluluk kararlarını ilgilendirmekteydi.

Mahkeme bilhassa, her iki başvuranın da avukat olarak mesleki görevlerini yerine getiriyor olduklarını tespit etmiştir. Ayrıca cezaların, bir bütün olarak avukatlık mesleği üzerinde, özellikle avukatların müvekkillerinin menfaatlerini savunmasına hususunda, caydırıcı etki yaratmaya eğilimli olduğunu değerlendirmiştir. Sonuç itibarıyla, başvuranları sorumlu tutmayı haklı kılmak için yerel mahkemelerce gösterilen gerekçeler, ne ilgili ne de yeterliydi ve zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelmiyordu. Müdahale bu nedenle, orantısızdı ve demokratik bir toplumda gerekli değildi.

İşbu karar kesindir.

Temel Olgular

Başvuranlar L.P. ve Pedro Miguel Carvalho, sırasıyla 1965 ve 1971 doğumlu Portekizli iki avukattır. Lizbon ve Guimarães'de (Portekiz) yaşamaktadırlar.

L.P., 2008 yılında hâkim A. A.'nın tensip duruşması sırasındaki davranışlarından ve kimi usulü aykırılıklardan şikâyet etmek için Yüksek Yargı Kurulu'na (YYK) mektup göndermiştir. Özellikle, "hâkim ve davalı avukatı arasında fevkalade bir samimiyet havası" fark ettiğini belirtmiştir. YYK, şikâyet hakkında bir işlem yapmamaya karar vermiştir. Hâkim A.A. daha sonradan, itibar ve haysiyetine bir saldırı iddiasıyla L.P. hakkında hakareten dolayı şikâyette bulunmuştur. Lizbon İstinaf Mahkemesi 2012 yılında, yöneltilen suçlamaların kabul edilebilir eleştiri sınırlarını aştığına karar vererek L.P.'nin hâkime 5.000 avro (EUR) ödemesine * ve

* **Çeviren:** Okan TAŞDELEN, İHAM Eski B Hukukçusu.

Basın bildirisi İHAM'ın resmi sayfasından alınmıştır. Çeviride geçen paragraf atıfları, ilgili içtihat bilgileri ile iki yıldız (**) arasındaki bölümler, çevirmen tarafından karar doğrultusunda metne eklenmiştir.

¹ Bu basın bildirisi Yazı İşleri tarafından hazırlanan bir belgedir. Mahkemeyi bağlamaz. Kararlar ve Mahkeme hakkında daha fazla bilgi www.echr.coe.int adresinde bulunabilir. Mahkemenin basın bildirimlerini almak için lütfen "www.echr.coe.int/RSS/en" adresine abone olunuz ya da Twitter'dan "@ECHRpress" takip ediniz.

300 EUR para cezasına çarptırılmasına* hükmetmiştir. L.P.'nin bu karara karşı başvuruları başarısız olmuştur.

Bay Carvalho tarafından temsil edilen Roman kökenli iki kişi 2009 yılında, kendilerine ilişkin bir kararda yaptığı yorumlar nedeniyle hakaret ve ırk ayrımcılığından dolayı hâkim A.F. hakkında şikâyetle bulunmuştur. Cumhuriyet savcısı tarafından davanın sonlandırılmasının ardından, yine Bay Carvalho tarafından temsil edilen aynı iki kişi, hâkimden 10.000 EUR talep ederek hakaret nedeniyle şahsi dava açmıştır. Bu şikâyet, Guimarães İstinaf Mahkemesince açıkça dayanaktan yoksun bulunmuştur. Hâkim 2011 yılında, kendisi aleyhine vekil sıfatıyla bilerek temelsiz bir cezai şikâyetle bulunduğunu ileri sürerek Bay Carvalho'ya karşı hukuk davası açmıştır. Bay Carvalho'nun, faiziyle birlikte 10.000 EUR ödemesine hükmedilmiştir. *Hem başvuranın müvekkillerinin şikâyetinin reddine hem de başvuranın hâkime tazminat ödemesine hükmedilirken, hâkimin kararda kullandığı bazı ifadelerin aşırıya kaçtığı mahkemelerce kabul edilmiştir (§§ 31 ve 34).*

Şikâyetler, Yargılama Usulü ve Mahkemenin Oluşumu

01 Nisan 2013 ve 23 Eylül 2015 tarihlerinde İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'ne başvuru yapılmıştır.

Başvuranlar, 10. maddeye (ifade özgürlüğü) dayanarak avukat olarak ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğinden şikâyet etmişlerdir.

Karar, aşağıdaki gibi teşkil edilen üç yargıçlı bir Komite tarafından verilmiştir:

Helen Keller (İsviçre), Başkan,

Paulo Pinto de Albuquerque (Portekiz),

María Elósegui (İspanya),

ve ayrıca Stephen Phillips, Yazı İşleri Müdür Yardımcısı.

Mahkemenin Kararı

10. Madde (İfade Özgürlüğü)

Mahkeme, başvuranları sorumlu tutan kararların onların ifade özgürlüğünün kullanımına bir müdahale teşkil ettiğini kaydetmektedir. Müdahale, iki meşru amaç gütmektedir: (1) başkalarının itibar ve haklarının korunması ile hâkimlerin korunması ve (2) yargının yetki ve tarafsızlığının sürdürülmesi (§ 64).

*Avukatların ifade özgürlüğüne ilişkin olarak *Gouveia Gomes Fernandes ve Freitas e Costa/Portekiz* (B. No. 1529/08, 29/03/2011, § 46) ve *Morice/Fransa* ([GC], B. No. 29369/10, 23/04/2015, §§ 132-139) kararlarına atıfta bulunulmuştur.*

Mahkeme bununla birlikte, yerel mahkemeler tarafından başvuranları sorumlu tutmak için gösterilen gerekçelerin ne ilgili ne de yeterli olduğunu ve acil bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelmediğini değerlendirmiştir. Müdahale bu nedenle, orantısızdı ve demokratik bir toplumda gerekli değildi (§ 72). Gerekçesinde Mahkeme, şu gözlemlerde bulunmuştur.

Her iki başvuran da avukat olarak mesleki görevlerini yerine getirmekteydi. L.P.'nin YYK'ya şikâyeti, vekil olarak katıldığı bir tensip duruşmasındaki davranışları anlatmış ve müvekkilinin menfaatlerini savunma amacıyla, YYK'nın dikkatini anormal gördüğü durumlara çekmiştir. Bay Carvalho tarafından kaleme alınan cezai şikâyet ve şahsi dava, onları mahkûm eden bir kararda Bay Carvalho'nun müvekkillerinden bazılarına yönelik bulunduğu ithamları takiben bir hâkimin hakaret ve ayrımcılıktan dolayı kovuşturulmasını amaçlamıştı (§ 65).

L. P.'nin suçlamaları, hâkimlerin görevleri sırasında karşılaşmayı bekledikleri türden, neticesinde şeref veya itibarlarının zarar görmediği eleştirilerdi. Suçlamalar, kabul edilebilir eleştiri sınırlarını aşmamıştı; sadece YYK'ye gönderilmişti ve kamuya açıklanmamıştı. Bu nedenle, hâkimin itibarına yönelik iddia edilen zarar çok sınırlıydı (§ 67; zararın sınırlı niteliğine ilişkin içtihat için bkz., kıyasen, *Bezmyanny/Rusya*, B. No. 10941/03, 08/04/2010, § 42).

Bay Carvalho'ya karşı olan dava, bir hâkim tarafından Bay Carvalho'nun müvekkilleri aleyhinde verilen bir karar nedeniyle medyada geniş ilgi gören ceza kovuşturmasını takiben, **söz konusu hâkimin hakaret ve ayrımcılıktan dolayı soruşturulmasını amaçlayan müvekkillerinden talimat almasını ilgilendirmekteydi.** Ancak, soruşturma başarılı olmamıştır. Mahkeme, Bay Carvalho'nun yalnızca müvekkillerinin menfaatlerini savunduğunu değerlendirmiş ve onun meslek etiğine ne şekilde uygun davranmadığını anlamamıştır. *İlgili hâkim tarafından kararda kullanılan bazı ifadelerin aşırıya kaçtığı yerel mahkemelerce de kabul edilmesi nedeniyle, yöneltilen ithamlar maddi temelden tamamıyla da yoksun değildir.* Mahkeme dahası, bir avukatı talimatları reddetmeye zorlamaya çalışmanın her bir bireyin mahkemeye erişim hakkını ihlal etme eğiliminde olduğu görüşündeydi (§ 70).

Cezaların ağırlığına gelince Mahkeme, L.P.'ye verilen para cezası az olmasına ve mahkûmiyetinin sabıka kaydına yol açmamasına rağmen, cezai bir müeyyidenin verilmesinin kendisinin ifade özgürlüğünün kullanımı üzerinde caydırıcı etkisinin olduğuna karar vermiştir. Bu, müvekkillerinin etkin savunmasını temin etmek zorunda olan bir avukatın durumunda daha da kabul edilemezdi (ilgili içtihat için bkz. *Mor/Fransa*, B. No. 28198/09, 15/12/2011, § 61). Ayrıca her iki olayda başvuruların, ilgili hâkimlere tazminat olarak önemli miktarları ödemelerine (L.P.'nin durumunda 5.000 EUR ve Bay Carvalho'nun durumunda 10.000 EUR) hükmedilmişti. Verilen cezalar böylelikle, hâkimlerin şereflerinin korunması ihtiyacı ve yargının otoritesi bir tarafta ve başvuruların ifade özgürlüğü diğer tarafta olmak üzere, gerekli adil dengeyi tutturamamıştır. Bir bütün olarak avukatlık mesleği üzerinde, bilhassa avukatların müvekkillerinin menfaatlerini savunması bakımından, caydırıcı etki oluşturmaya da meyyaldi (§ 71; ilgili içtihat için bkz. *Gouveia Gomes Fernandes ve Freitas e Costa/Portekiz*, yukarıda anılan, § 54 ve *Erdener/Türkiye*, B. No. 23497/05, 02/02/2016, § 39).

Mahkeme bu nedenle, Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir (§ 73).

Adil Tazmin (41. Madde)

Mahkeme, Portekiz devletinin maddi zarara ilişkin olarak 5.000 EUR L.P.'ye ve 10.793,42 EUR Bay Carvalho'ya ve masraf ve giderlere ilişkin olarak 2.512 EUR L.P.'ye ve 9.100 EUR Bay Carvalho'ya ödeyeceğine hükmetmiştir.

İhlal tespitinin kendisinin, manevi zararlara ilişkin yeterli tazmin oluşturduğuna da karar vermiştir.

Karar yalnızca Fransızca dilinde mevcuttur.